

British Embassy
Kyiv

STABILIZATION
SUPPORT SERVICES

Міністерство соціальної
політики України

ЗВІТ

про роботу радників з питань
внутрішньо переміщених осіб
Міністерства соціальної політики України

за період
з 1 по 30 червня 2017 року

Зміст

I. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ПРОГРАМУ

II. АДВОКАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ РАДНИКІВ

2.1. Адвокаційні зустрічі з депутатами Верховної Ради

2.2. Адвокаційна, аналітична та нормотворча діяльність

2.3. Координаційна зустріч радників

2.4. Навчальні та інформаційні програми

III. АНАЛІЗ КОНСУЛЬТАЦІЙ ЗВІТНОГО ПЕРІОДУ, НАДАНИХ РАДНИКАМИ

IV. СПІВПРАЦЯ З ОРГАНАМИ ВЛАДИ І МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ, ГРОМАДСЬКИМИ ОБ'ЄДНАННЯМИ ТА НЕУРЯДОВИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ

4.1. Аналіз послуг

4.2. Співпраця з державними та недержавними структурами

4.3. Інформаційна підтримка діяльності

Список скорочень

Програма - Програма радників з питань внутрішньо переміщених осіб

АТО - антитерористична операція

БВПД – безоплатна вторинна правова допомога

ВР – Верховна Рада України

ВПО - внутрішньо переміщені особи

ДМС - Державна міграційна служба

ЄІБДВПО - Єдина інформаційна база даних про внутрішньо переміщених осіб

КМДА – Київська міська державна адміністрація

КМУ – Кабінет Міністрів України

МТОТ - Міністерство з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб України

НУО – неурядова організація

ОБСЕ - Організація з безпеки і співробітництва в Європі

ПФУ – Пенсійний фонд України

СБУ – Служба безпеки України

УВКБ ООН – Управління Верховного комісара ООН у справах біженців

УПСЗН - Управління праці та соціального захисту населення

SSS - Stabilization Support Services

I. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ПРОГРАМУ

Програма радників з питань внутрішньо переміщених осіб (далі – Програма), започаткована Міністерством соціальної політики України та реалізується організацією Stabilization Support Services завдяки фінансовій підтримці Уряду Великої Британії в рамках проекту «Подолання соціальних наслідків конфлікту на Донбасі та незаконної анексії Криму за допомогою державних структур в Україні та громадянського суспільства». В рамках Програми 29 радників з питань внутрішньо переміщених осіб (далі - ВПО), обрані шляхом прозорого конкурсу, працюють при Міністерстві соціальної політики України. З них 26 радників представлені на регіональних рівнях та 3 – на центральному. Радники разом із Міністерством соціальної політики України та органами місцевої влади вирішують проблемні питання ВПО в конкретних регіонах.

За даними структурних підрозділів соціального захисту населення обласних та Київської міськдержадміністрацій, станом на 27.06.2017 р. взято на облік 1 584 859 ВПО (у травні було 1 584 472, квітні - 1 583 827), або 1 274 119 сімей із Криму та Донбасу (у травні було 1 279 076, квітні - 1 273 657). Станом на 27.06.2017 р. отримувачам допомоги профінансовано 1 449 682 тис. гривень¹.

Інформація про Програму постійно поширюється серед ВПО, органи влади на місцях все частіше звертаються до радників за консультаціями та направляють громадян на особистий прийом до них.

[До змісту](#)

II. АДВОКАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ РАДНИКІВ

У зв'язку з ухваленням постанов Кабінету Міністрів України від 08.06.2016 № 352 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 1 жовтня 2014 р. № 509»², № 365 «Деякі питання здійснення соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам»³ та змін до Постанови КМУ №505, впроваджених Постановою № 370⁴ від 31.05.2017 р. виникла низка проблемних питань із реалізації окремих положень. Для їх вирішення Програма розробила пропозиції Міністерству соціальної політики, провела консультації з громадськими організаціями. Докладніше про це - в наступних пунктах.

¹ <http://www.msp.gov.ua/news/13519.html>

² <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/352-2016-%D0%BF>

³ <http://zakon0.rada.gov.ua/rada/show/365-2016-%D0%BF>

⁴ <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=250032363>

2.1. Адвокаційні зустрічі з депутатами Верховної Ради

З метою забезпечення впровадження змін до законів України «Загальнообов'язкове державне соціальне страхування», «Про тимчасові заходи на період проведення антитерористичної операції» та «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» щодо вирішення проблем пенсійного забезпечення ВПО в рамках пенсійної реформи уряду проведено чотири адвокаційні зустрічі з міжфракційними групами⁵ депутатів Верховної Ради України та позафракційними депутатами, які складають десяту частину Парламенту. В них взяли участь 10 депутатів, 8 помічників інших народних депутатів, 5 працівників комітету ВРУ. Адвокаційна кампанія Програми радників підтримана Норвезькою радою з питань біженців та громадськими організаціями "Донбас-СОС", "Восток-СОС", "Група впливу".

Серед результатів зустрічей - оголошення в залі Парламенту 9 червня 2017 р. двох депутатських запитів з адвокаційної тематики Програми. Зокрема Головою Верховної Ради України Андрієм Парубієм надіслано запит 7 народних депутатів України до Служби безпеки України щодо створення Антитерористичним центром передумов дотримання та захисту прав дитини в Україні (реєстр. № 11/10-2262).

Депутатам Верховної Ради доведено позицію Проекту про необхідність врегулювання пенсійних питань для ВПО, роз'єднання пенсійних виплат з іншими соціальними виплатами та переваги від такого кроку.

[До змісту](#)

2.2. Адвокаційна, аналітична та нормотворча діяльність

Радники Програми продовжили роботу у трьох підгрупах робочої групи з удосконалення законодавства, створеної при МТОТ.

Експерти програми "Радник з питань ВПО" 7 червня 2017 р. взяли участь у [парламентських слуханнях](#) на тему: "Пріоритетність додержання страхових засад при реформуванні пенсійної системи". Представник програми виступив з сесійної трибуни щодо проблем ВПО, якими опікується Програма.

Радником у Вінницькій області спільно з Департаментом соціальної та молодіжної політики розроблено проект «Дорожня карта корисних контактів у регіоні для ВПО».

Радником у Харківській області були підготовлені рекомендації та проект Наказу для міжвідомчої групи з питань паспортизації ромів та осіб без громадянства, також проект змін до Закону України "Про судовий збір" стосовно переліку справ та осіб, для яких він скасовується (встановлення факту народження або смерті ВПО).

Радниками виявлена проблема неповноти переліку населених пунктів, приналежних до територій, на яких органи державної влади тимчасово не здійснюють свої повноваження, та переліку населених пунктів, що розташовані на лінії зіткнення

⁵ Представники різних політичних сил об'єднуються за інтересами для досягнення певної мети. Відібрано 16 об'єднань, які орієнтовані на переселенців і повернення Криму та Донбасу, захист прав дітей, правозахисним спрямуванням або адвокацією. Ці об'єднання "покривають" 56 % складу Верховної Ради.

(визначених Розпорядженням Кабінету Міністрів України № 1085-р від 7 листопада 2014 року «Про затвердження переліку населених пунктів, на території яких органи державної влади тимчасово не здійснюють свої повноваження, та переліку населених пунктів, що розташовані на лінії зіткнення»⁶), що потребує термінових змін.

Після внесення змін у Розпорядження КМУ №1085-р радником у м. Києві та в Київській області було розроблено ряд рекомендацій для ефективної роботи УПСЗН та розіслано на всі 47 управлінь міста та області. Також було поширено зразки звернень ВПО до МВС та СБУ з проханням внести їх населені пункти у вищевказане розпорядження, якщо вони помилково не були до нього внесені. Радником у Запорізькій області проведено перемовини з представниками УВКБ ООН та іншими НГО щодо лобювання змін до переліку.

Радник у Донецькій області ініціював та успішно провів [адвокаційну кампанію](#) щодо внесення дітей-ВПО з онкологічними захворюваннями в Краматорську міську Програму допомоги. Проект було [втілено спільними зусиллями](#) представників місцевого самоврядування, виконкому Краматорської міської ради, місцевого управління соцзахисту населення та всіх структурних підрозділів за підтримки громади міста та внутрішньо переміщених осіб. Як результат, 1 600 дітей будуть мати можливість отримати безкоштовну медичну допомогу.

В червні Програмою проведено організаційні заходи до моніторингового візиту в "сіру зону" Донецької і Луганської областей групи народних депутатів України, представників Адміністрації Президента України, Міністерства соціальної політики України, Уповноваженого Президента України з прав людей з інвалідністю та Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, а також кореспондентів вітчизняних та іноземних ЗМІ.

[До змісту](#)

2.3. Координаційна зустріч радників

15 червня проведено [координаційну зустріч радників](#) з питань ВПО із народними депутатами України фракцій і груп парламенту. Наголошуючи на важливості зустрічі, Дермот Гамільтон, програмний директор Stabilization Support Services в Україні, сказав: «Права людини найважче захищати під час військових дій, проте саме в цей період вони важливіші за все інше».

Групу депутатів очолила Голова Комітету з питань соціальної політики, зайнятості та пенсійного забезпечення Людмила Денісова. За результатами зустрічі Л. Денісова [розділила позицію програми](#) щодо потреби в ревізії та вдосконалення прав ВПО. Народний депутат України Наталія Веселова виступила за посилення співпраці Програми радників із нардепами та акцентувала на важливості діяльності Програми для постраждалого регіону.

Радники в Донецькій, Дніпропетровській, Запорізькій, Полтавській та Львівській областях розповіли про проблеми адаптації та розміщення ВПО в різних регіонах України.

⁶ <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1085-2014-%D1%80>

Радник у Донецькій області звернув увагу на створені бар'єри у виплаті пенсій та складнощі життя мешканців так званої «сірої зони», зокрема селища Широкине, де немає селищної ради, а також селища Новотроїцьке, яке залишилося без соціальних виплат.

Як результат зустрічі, фахівцям Програми було запропоновано на постійній основі брати участь у засіданнях Комітету з питань соціальної політики, зайнятості та пенсійного забезпечення з правом дорадчого голосу. Юрист програми 21 червня взяла участь у зібранні Комітету.

Протягом звітного періоду радники продовжують моніторинг дотримання прав людини на тимчасово окупованих територіях та в «сірих зонах» Луганської та Донецької областей.

[До змісту](#)

2.4. Навчальні та інформаційні програми

Радники проводять освітні зустрічі, тренінги як із ВПО, так і з фахівцями соціальної сфери і активістами громадських організацій.

Протягом звітного періоду радники під час відвідування УПСЗН вели постійну роботу з надання консультацій щодо роботи з ЄБДВПО та передачі навчальних матеріалів.

Програма продовжує надавати методологічну допомогу органам влади України. 23 червня 2017 р. у м. Києві організовано та проведено тренінг на тему: "Співпраця з донорськими проектами: принципи створення програм, моніторингу та оцінки". У заході взяли участь 13 представників Мінсоцполітики, МТОТ, Мінрегіону та Апарату Верховної Ради України, громадських організацій. За результатами тренінгу його учасники набули нових знань і навичок щодо вимог до організації та роботи з міжнародними проектами.

В м. Києві 30 червня 2017 р. проведено координаційну зустріч для 25 представників структурних підрозділів обласних держадміністрацій з питань соціального захисту населення. Під час заходу обговорені питання щодо останніх змін в соціальному захисті ВПО, взаємодії з правоохоронними органами та органами прокуратури, пенсійного забезпечення ВПО. Від Мінсоцполітики виступили представники Управління організації соціального захисту постраждалих внаслідок надзвичайних ситуацій, Департаменту державної соціальної допомоги та Департаменту пенсійного забезпечення. Учасники отримали фахові консультації щодо актуальних питань соціального захисту ВПО в регіонах.

Радник національного рівня провів семінар, організований Мінсоцполітики, в рамках курсів з підвищення кваліфікації працівників органів соцзахисту для 35 працівників територіальних органів соціального захисту населення щодо захисту персональних даних та роботи зі зверненнями громадян.

В червні радниками в усіх областях було організовано та проведено 58 зустрічей з елементами тренінгу з актуальних питань соціального захисту та інтеграції ВПО в контексті співпраці з органами державної влади, органами місцевого самоврядування та представників неурядових організацій за тематикою «Інформаційна безпека в контексті роботи з персональними даними в ЄБДВПО та АСОПД», «Актуальні питання реалізації соціальних прав ВПО (за практикою УПСЗН та ПФУ)» та «Захист прав ВПО: призначення всіх

видів соціальних виплат ВПО» для 737 учасників. Було проведено опитування учасників зустрічей щодо рівня знань до початку та в кінці навчання. Середній відсоток правильних відповідей до зустрічей складає 78 % проти 93 % після.

З метою підвищення поінформованості народних депутатів щодо актуальних потреб прийняття законодавчих актів для захисту прав ВПО експертами Програми підготовлено перший аналітичний вісник змін до законодавства (до законопроектів №№ 6240, 5107 і 3459-1) та розповсюджено його серед усіх 422 народних депутатів України.

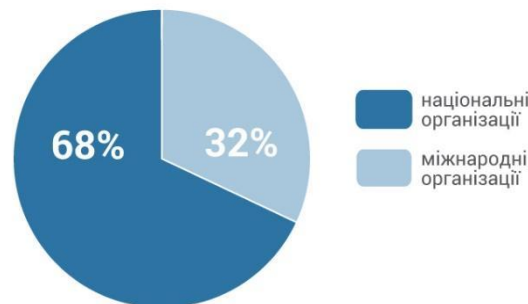
Фахівці Програми радників та Норвезької ради з питань біженців взяли участь у [телепрограмі "За чи проти"](#) на парламентській телерадіокомпанії "Рада" щодо проблемних питань ВПО.

[До змісту](#)

III. АНАЛІЗ КОНСУЛЬТАЦІЙ ЗВІТНОГО ПЕРІОДУ, НАДАНИХ РАДНИКАМИ

У червні радники надали 3 436 консультацій щодо соціального захисту ВПО, з них 2714 консультацій для службовців системи соціального захисту та 722 консультації для фахівців неурядових організацій. Найбільше консультацій надано службовцям УПСЗН, центрам з надання БВПД та органам місцевого самоврядування. Досить великий показник звернень до радників - звернення, що надійшли від міжнародних неурядових організацій: 32 % наданих консультацій фахівцям неурядових організацій (див. Діаграму 1).

Діаграма 1. Розподіл консультацій, наданих радниками для фахівців неурядових організацій, % від наданих консультацій неурядовим організаціям

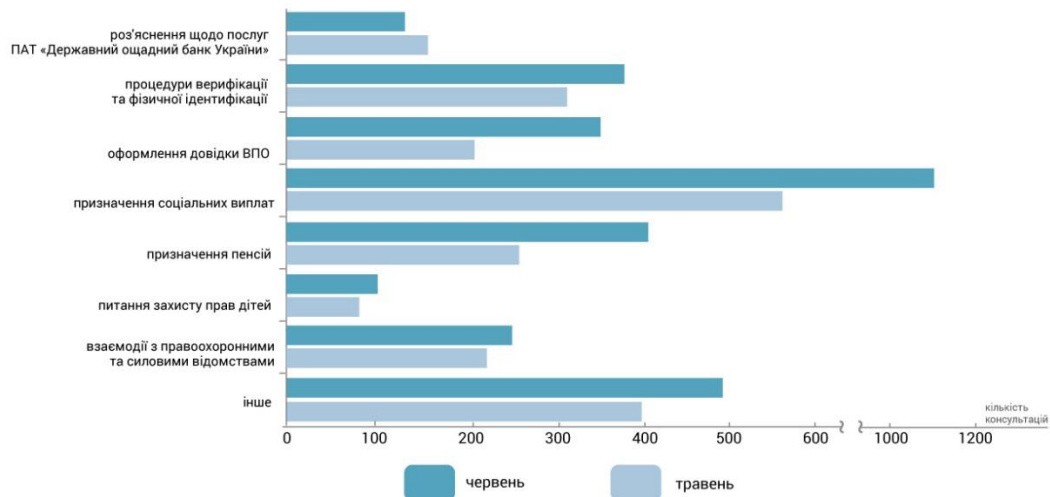
Аналіз консультацій, наданих радниками, дає змогу зробити висновок, що найбільша кількість звернень у звітному періоді стосується питань призначення соціальних виплат (43 % від усіх консультацій, в травні було – 26 %), призначення пенсій (15 %), процедур верифікації та фізичної ідентифікації (14 %). Актуальними є питання взаємодії з правоохоронними та силовими відомствами (див. Діаграму 2).

Радник національного рівня інформує, що переважна більшість питань стосувалась застосування змін до Постанови КМУ №505, впроваджених Постановою №370 від 31.05.2017. Це були як питання виплат адресної допомоги тим ВПО, які вже не мають права на цю допомогу (згідно прийнятих змін до законодавства), так і питання строків набрання чинності цих змін. Значну частину питань становили питання щодо приналежності місця

реєстрації ВПО до населених пунктів, що визнані неконтрольованою/”сірою” зоною території АТО.

За даними радника в Києві та Київській області, в червні переважна більшість запитів на консультації з боку співробітників сфери соціального захисту були щодо звернень ВПО, чий населені пункти фактично знаходяться на лінії розмежування або на території яких органи державної влади тимчасово не здійснюють свої повноваження, але вони не внесені до Розпорядження Кабінету Міністрів України № 1085-р від 7 листопада 2014 року «Про затвердження переліку населених пунктів, на території яких органи державної влади тимчасово не здійснюють свої повноваження, та переліку населених пунктів, що розташовані на лінії зіткнення». Було розроблено рекомендації працівникам УПСЗН та поширено серед управлінь. А також розроблено зразки заяв для ВПО з проханням включити їх населений пункт до вказаного переліку.

Діаграма 2. Динаміка розподілу консультацій за типами питань, кількість консультацій

За інформацією радника в Запорізькій області, частими були звернення від працівників органів соцзахисту щодо виконання рішень суду, щодо доступу до списків, справ та персональних даних ВПО, які містяться у базах даних та взаємодії з правоохоронними органами під час проведення процесуальних дій та виконання ухвал суду, які стосуються надання персональних даних ВПО.

Радник в Донецькій області звітує, що в червні значно збільшилась кількість скарг УПСЗН на отримання від УПФУ «списків для проведення перевірок», які багаторазово дублюють тих самих ВПО-пенсіонерів, які нещодавно вже пройшли перевірку за адресою перебування. За даними радника, майже у всіх УПСЗН Донецької області є борги перед ПАТ «Укртелеком» за попередні та поточні періоди. Вже багато судових рішень на стадії виконання та у більшості УПСЗН наразі заблоковані рахунки.

[До змісту](#)

IV. СПІВПРАЦЯ З ОРГАНАМИ ВЛАДИ І МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ, ГРОМАДСЬКИМИ ОБ'ЄДНАННЯМИ ТА НЕУРЯДОВИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ

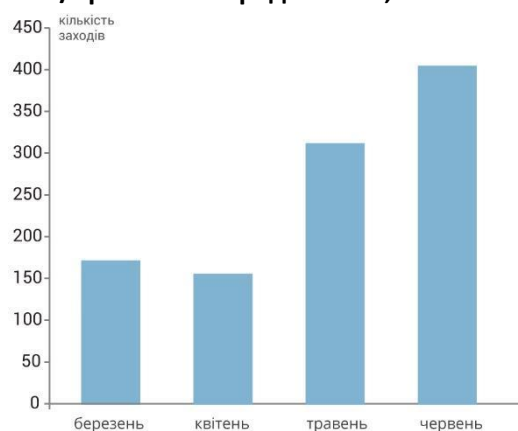
Для вирішення поточних проблем ВПО радники активно співпрацюють з міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування щодо розробки програм фінансування допомоги ВПО з місцевих бюджетів. Упродовж звітного періоду радники брали участь у заходах різного рівня щодо підвищення ефективності роботи УПСЗН, служб у справах дітей, територіальних органів ДМС, центрів зайнятості в частині роботи з ВПО та напрацьовували механізми максимально тісної взаємодії.

4.1. Аналіз послуг

У червні радниками за Програмою надано 4 166 послуг. Радники надали 3 436 консультацій щодо соціального захисту ВПО, з них 2 714 для службовців соціальної системи захисту та 722 консультації - для фахівців неурядових організацій.

Радниками було ініційовано, організовано та проведено 406 заходів, з них 115 - навчальних (див. Діаграму 3), в яких взяло участь 2 267 осіб.

Діаграма 3. Заходи, ініційовані/організовані радниками, кількість заходів

В червні радниками було підготовлено 266 листів, роз'яснень та експертних висновків, проведено 58 моніторингів та аналізів.

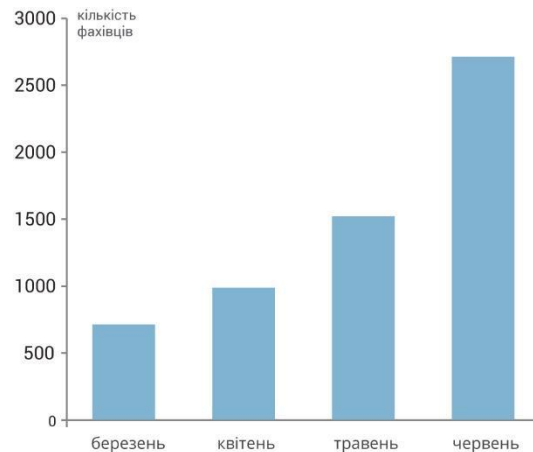
[До змісту](#)

4.2. Співпраця з державними та недержавними структурами

Радниками національного рівня на постійній основі надавалися консультації фахівцям Мінсоцполітики щодо правового обґрунтування відповідей на запити органів влади та недержавних організацій, а також на звернення громадян.

Посольство Великої Британії в Україні підтримало клопотання Міністерства з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб України про залучення програми "Радник з питань ВПО" до створення і роботи телефонної "гарячої" лінії МТОТ. У зв'язку з цим, регіональні представники програми отримують додатковий інструмент виявлення і вирішення проблемних питань громадян, що стосуються соціального захисту внутрішньо переміщених осіб в Україні.

Діаграма 4. Динаміка звернень до радників від фахівців соціальної сфери

У червні до радників та спеціалістів Програми за допомогою та консультацією звернулося 2 714 фахівців соціальної сфери, що майже в чотири рази більше, ніж на початку поточного року (див. Діаграму 4).

В червні радник у Харківській області відвідав мікропроекти Українського фонду соціальних інвестицій (УФСІ) з соціального житла для ВПО в складі робочої групи при губернаторі області.

За ініціативи радника у Львівській області стан інтеграції ВПО в місцеві громади області обговорено на робочій зустрічі з експертною групою ОБСЄ.

Радником у Києві та Київській області за підтримки КМДА була організована координаційна зустріч керівництва Київської міськдержадміністрації з представниками державних та недержавних організацій з питань щодо соціального захисту ВПО.

Радником у Черкаській області організований та проведений футбольний матч серед інтернатних закладів Черкаської області. Захід спрямований на здійснення інклюзії місцевого населення та внутрішньо переміщених осіб з інвалідністю та відбувся в рамках пропаганди фізичної культури та здорового способу життя, покращення фізичного стану, життєдіяльності зазначених осіб та досягнення ними фізичної самостійності і активності.

Спільно з представниками УВКБ ООН, Американського посольства, програми Радників та ГО "Крим-СОС" радник у Київській області брав участь у проведенні фанд-райзингової кампанії для Центру соціальної реабілітації "Хоспіс для літніх людей", з метою збору коштів для придбання будинку для літніх людей. Наразі вже зібрано 25 тисяч доларів із необхідних 55 на першому етапі, також наприкінці місяця 21 тис. була переведена в Україну для внесення задатку за будинок та підписання попередньої угоди.

[До змісту](#)

4.3. Інформаційна підтримка діяльності

У червні радники долучилися до громадських обговорень та надання роз'яснень щодо чинного законодавства стосовно внутрішньо переміщених осіб, діяльності Програми. Загалом було 22 друкованих згадок про радників, 10 сюжетів і телевізійних ефірів за їх участі. Окрім того, радники взяли участь у 28 круглих столах, 2 прес-конференціях та 31 іншому заході.

На сайті Проекту www.radnyk.org та на сторінці <https://www.facebook.com/radnyky/> постійно надається вся інформація про діяльність радників у регіонах та корисні інформаційні і юридичні матеріали для працівників УПСЗН та ВПО.

[До змісту](#)